

Schoolzwemmen in het primair onderwijs

Eef Hollander & Marthe Westerbroek

Schoolzwemmen is voor kinderen een manier om zwemvaardigheden aan te leren langs een andere leerroute dan de particuliere zwemles. Scholen kunnen zelf kiezen of ze schoolzwemmen aanbieden. In deze factsheet gaan we in op het aanbod van schoolzwemmen in het primair onderwijs.

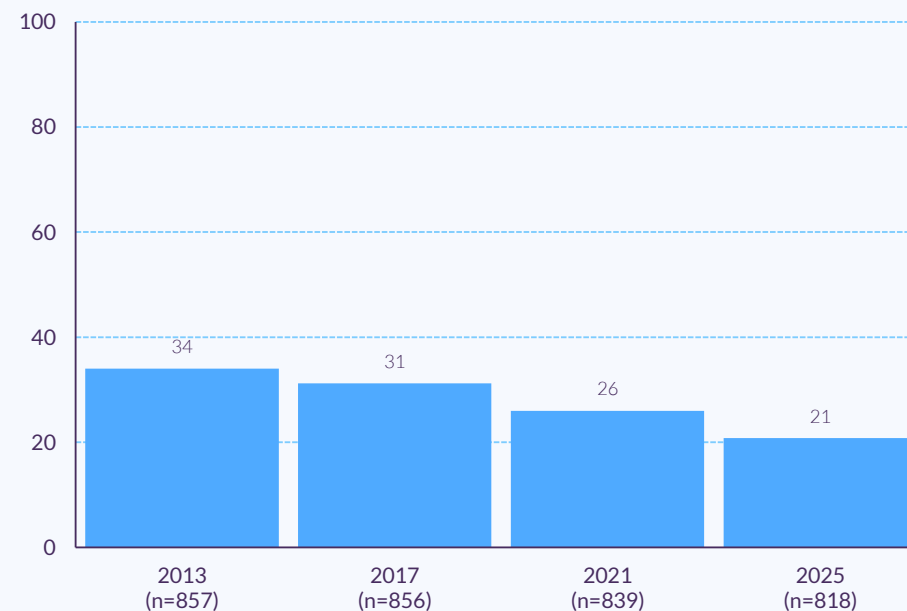
Aanbod schoolzwemmen daalt

In 2025 biedt een vijfde van de scholen schoolzwemmen aan (21%). Dit aandeel daalt: in 2017 bood nog 31 procent van de scholen schoolzwemmen aan (figuur 1).

Schoolzwemmen vooral tijdens schooltijd

Van de scholen die schoolzwemmen aanbieden (n=169), doet het merendeel dit tijdens schooltijd (92%). Slechts een klein deel biedt schoolzwemmen aan buiten schooltijd (8%).

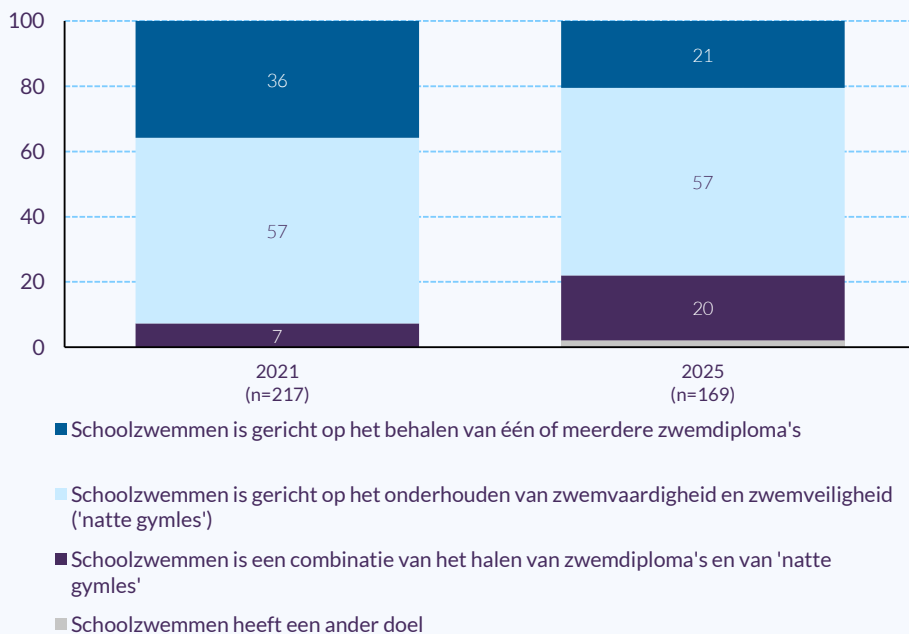
Figuur 1
Aandeel scholen in het primair onderwijs dat schoolzwemmen aanbiedt
(in procenten)

Bron: Mulier Instituut, 0-meting (2013), 1-meting (2017), 2-meting (2021) en 3-meting (2025) bewegingsonderwijs.

Doel van schoolzwemmen

Figuur 2
Doel van schoolzwemmen voor basisscholen
(in procenten)

Bron: Mulier Instituut, 2-meting (2021) en 3-meting (2025) bewegingsonderwijs.

Vooraf onderhouden van zwemvaardigheid en zwemveiligheid

In 2025 richt het merendeel van de scholen die schoolzwemmen aanbieden zich vooral op het onderhouden van zwemvaardigheid en zwemveiligheid (57%, figuur 2).

Een kleiner deel heeft als hoofddoel het halen van een zwemdiploma (21%). Daarnaast combineert ongeveer 20 procent van de scholen beide doelen: zowel zwemdiploma's halen als zwemvaardigheid en zwemveiligheid onderhouden.

Minder focus op zwemdiploma's halen

In vergelijking met 2017 focussen scholen minder vaak uitsluitend op het halen van een zwemdiploma (21% vs. 36%). Steeds vaker kiezen zij voor een combinatie van doelen, waarbij het bevorderen van zwemvaardigheid en zwemveiligheid centraal blijft staan.

Buiten schooltijd altijd gericht op diplomazwemmen

Scholen die schoolzwemmen uitsluitend buiten schooltijd aanbieden (n=16), richten zich allemaal alleen op diplomazwemmen.

Verskil in aanbod tussen regio's

Aanbod schoolzwemmen grootst in de drie grote steden

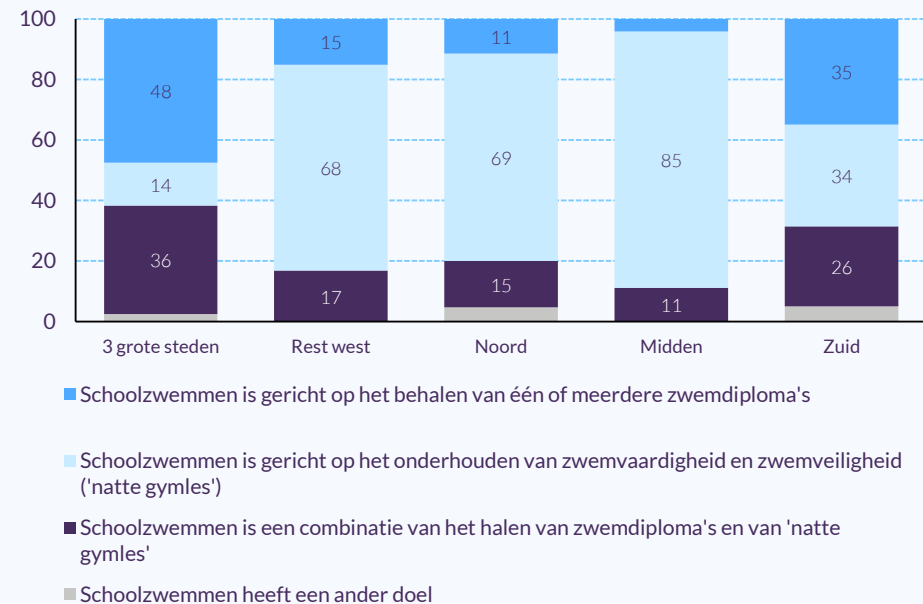
In 2025 bieden scholen in de drie grote steden – Amsterdam, Rotterdam en Den Haag (inclusief randgemeenten) – vaker schoolzwemmen aan (42%) dan scholen in de overige regio's (15-24%, niet in figuur). Deze bevindingen zijn vergelijkbaar met die in 2021. Wel is het aandeel scholen met schoolzwemmen in 2025 in alle regio's lager dan in 2021.

Doel schoolzwemmen verschilt per regio

In de drie grote steden is schoolzwemmen vooral gericht op het halen van één of meer zwemdiploma's (48%, figuur 3). Dit aandeel is hoger dan in de meeste andere regio's. Alleen in regio Zuid is schoolzwemmen hier ook vooral op gericht (35%). Daarnaast combineren scholen in de drie grote steden en in regio Zuid relatief vaak meerdere doelen (36% en 26%).

In regio's West, Noord en Midden ligt het accent juist op het onderhouden van zwemvaardigheid en zwemveiligheid ('natte gymles'): respectievelijk 68%, 69% en 85% (figuur 3).

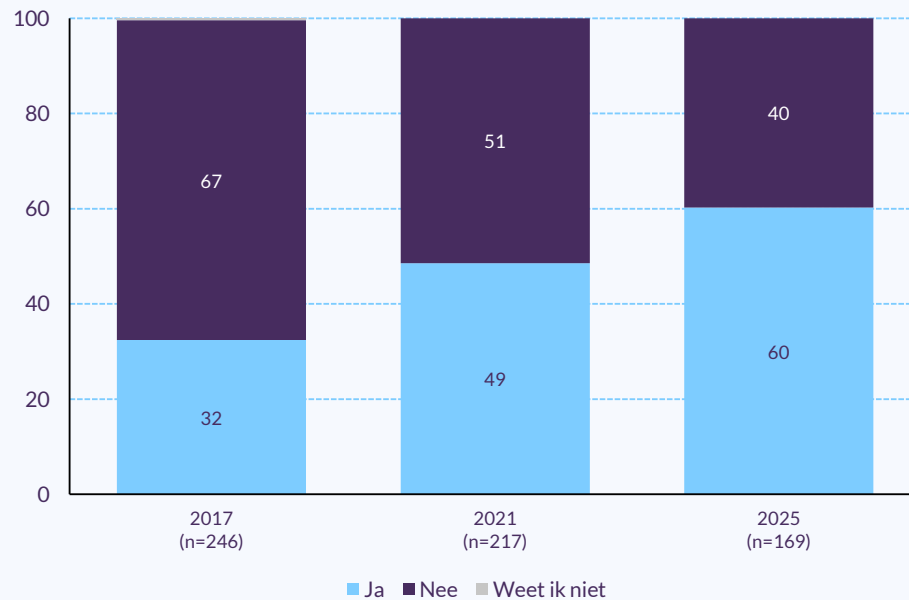
Figuur 3
Doel van schoolzwemmen, naar regio
(in procenten)

Bron: Mulier Instituut, 3-meting bewegingsonderwijs (2025).

Bewegingsonderwijs en leerkracht

Figuur 4
Is schoolzwemmen in plaats van een les bewegingsonderwijs?
(in procenten)

Bron: Mulier Instituut, 1-meting (2017), 2-meting (2021) en 3-meting (2025) bewegingsonderwijs.

Schoolzwemmen steeds vaker vervanging bewegingsonderwijs

Schoolzwemmen is op 60 procent van de scholen een vervanging van het bewegingsonderwijs in 2025 (figuur 4). Dit aandeel is de afgelopen jaren gestegen. In 2017 werd schoolzwemmen op een derde (32%) van de scholen ingezet als vervanging van het bewegingsonderwijs. In 2021 was dit op de helft (49%) van de scholen het geval.

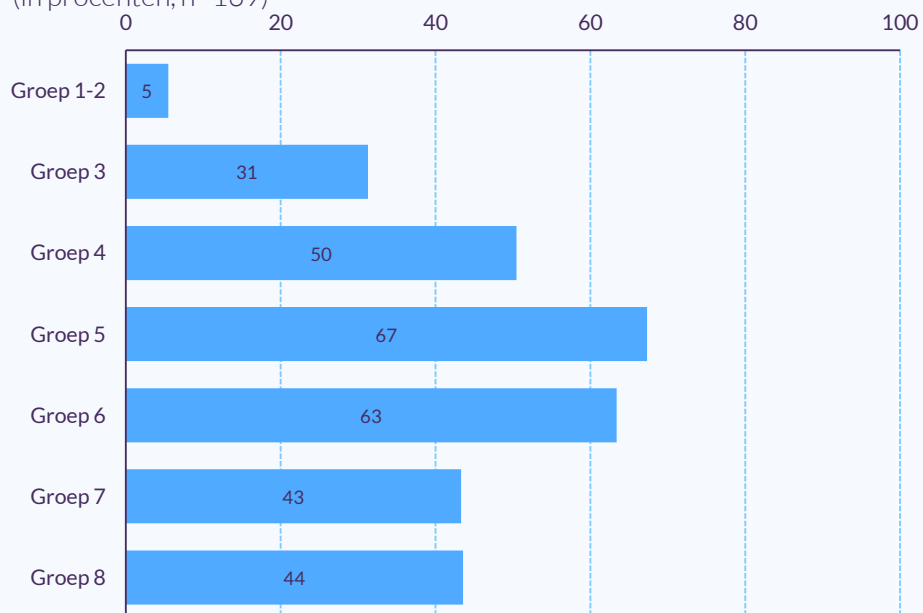
Schoolzwemmen grotendeels uitgevoerd door zwemonderwijzers

Bij de meerderheid van de scholen wordt het schoolzwemmen verzorgd door de zwemonderwijzer in het zwembad (94%, niet in figuur). Op een klein deel van de scholen geven groepsleerkrachten en vakleerkrachten schoolzwemmen.

Groepen en frequentie schoolzwemmen

Figuur 5
Aandeel scholen in het primair onderwijs dat schoolzwemmen aanbiedt, per groep

(in procenten, n=169)

Bron: Mulier Instituut, 3-meting bewegingsonderwijs (2025).

Schoolzwemmen vooral in groep 5 en 6

In het primair onderwijs krijgen vooral de groepen 5 en 6 schoolzwemmen (figuur 5). In groep 1-2 biedt slechts 5 procent van de scholen schoolzwemmen aan.

Frequentie schoolzwemmen neemt af

Scholen bepalen zelf hoeveel weken per jaar zij schoolzwemmen aanbieden. In 2025 ligt het gemiddelde op 19 weken per school. Dat is minder dan in 2021 (22 weken) en 2017 (26 weken).

Scholen die zich richten op diplomazwemmen, alleen of in combinatie met 'natte gymles', bieden gemiddeld 28 à 29 weken per jaar schoolzwemmen aan. Bij scholen die zich uitsluitend richten op 'natte gymles', is dit gemiddeld 13 weken per jaar.

Redenen om geen schoolzwemmen aan te bieden

In 2025 biedt 79 procent van de basisscholen geen schoolzwemmen aan. Hiervoor noemen scholen verschillende, uiteenlopende redenen.

Vooral lestijd, geld en taakstelling

Ruim de helft van deze scholen (57%) geeft aan dat schoolzwemmen ten koste gaat van andere vakken. Bijna de helft (49%) noemt het ontbreken van gemeentelijke financiering als belangrijkste obstakel. 46 procent van de scholen vindt dat schoolzwemmen geen onderwijstaak is. Daarnaast beschikt 41 procent niet over voldoende eigen middelen om het aan te bieden.

Soms ook andere redenen

In mindere mate noemen scholen ook andere redenen, zoals:

- dat (bijna) alle leerlingen al een zwemdiploma hebben (28%);
- de moeite of kosten van vervoer (22%);
- dat schoolzwemmen een te grote verantwoordelijkheid voor de school met zich meebrengt (19%).

Zicht op zwemdiploma's van leerlingen

Diplomabezit als indicator voor zwemvaardigheid

In 2024 heeft slechts één op de vier kinderen van 6-12 jaar alle drie de zwemdiploma's (A, B én C). 14 procent heeft helemaal geen zwemdiploma (Hollander, 2025). Zwemdiploma's geven een goede indicatie van de zwemvaardigheid. Schoolzwemmen kan een belangrijke rol spelen bij het halen van deze diploma's.

Vooraf zicht op zwemdiploma's vanaf groep 5

Van de scholen die schoolzwemmen aanbieden, heeft 47 procent volledig zicht op het zwemdiplomabezit van hun leerlingen. Bij 9 procent ontbreekt dit inzicht en 5 procent van de scholen weet het niet.

Daarnaast heeft 39 procent van de scholen alleen zicht op een selectie van groepen. Deze scholen hebben vooral zicht op het zwemdiplomabezit in groep 5 (75%), groep 6 (70%), groep 8 (67%) en groep 7 (61%). Dit is logisch, omdat schoolzwemmen het vaakst in groep 5 en 6 wordt aangeboden.

Conclusie en bronnen

Aanbod schoolzwemmen neemt af

Schoolzwemmen in het primair onderwijs neemt de laatste jaren af: in 2025 biedt nog maar een vijfde van de scholen schoolzwemmen aan. De focus ligt bij schoolzwemmen steeds meer op het onderhouden van zwemvaardigheid en zwemveiligheid. Het halen van zwemdiploma's staat minder vaak centraal. Scholen in de grote steden zetten schoolzwemmen wel vaker in voor het halen van zwemdiploma's, terwijl in andere regio's vooral de 'natte gymles' domineert.

Vooral schoolzwemmen in de middenbouw

Scholen bieden schoolzwemmen meestal tijdens schooltijd aan, vooral aan groep 5 en 6 en meestal uitgevoerd door zwemonderwijzers. De frequentie neemt af: gemiddeld 19 weken per jaar per school. Scholen die zich hierbij op diplomazwemmen richten, bieden meer weken per jaar schoolzwemmen aan dan scholen die alleen 'natte gymles' geven.

Redenen om geen schoolzwemmen aan te bieden

De belangrijkste redenen om geen schoolzwemmen aan te bieden zijn tijdgebrek, gebrek aan financiering en het feit dat scholen leren zwemmen geen onderwijstaak vinden.

Bronnen

Hollander, E. (2025). *Zwemvaardigheid 2024: inzicht in het zwemdiplomabezit van kinderen van 6 tot en met 12 jaar* [Factsheet 2025/48]. Mulier Instituut.

De gegevens voor dit onderzoek zijn verzameld in het kader van de 3-meting bewegingsonderwijs en sport in het primair onderwijs:

Derikx, D.F.A.A., Popken., N & Singh., A.S. (2026). Bewegingsonderwijs en beweging in het primair onderwijs 2024/2025: 3-meting. Mulier Instituut.

De vergelijking met 2021 en 2017 is gebaseerd op de 2-meting en 1-meting:

Slot-Heijs, J. J., Vrieswijk, S., & Lucassen, J. M. H. (2021). *Bewegingsonderwijs en sport in het primair onderwijs: 2- meting*. Mulier Instituut.

Slot-Heijs, J. J., Lucassen, J. M. H., & Reijgersberg, N. (2017). *Bewegingsonderwijs en sport in het primair onderwijs: 1-meting*. Mulier Instituut.

Contact

Marthe Westerbroek
m.westerbroek@mulierinstituut.nl

Ine Pulles
i.pulles@mulierinstituut.nl